

Buyrak kasalliklari: Surunkali glomerulonefrit

Toshpo'latov Diyorbek Anvarjonovich
Zarmed Universiteti , Davolash ishi fakulteti

Annotatsiya

Mazkur maqolada surunkali glomerulonefritning sabablari, rivojlanish mexanizmi, klinik belgilari, tashxislash va davolash usullari yoritilgan. Kasallikning autoimmun tabiati va asoratlari batafsil ko'rib chiqilib, zamonaviy davolash yondashuvlari keltirilgan. Profilaktika choralari va kasallikni boshqarish usullari ham muhokama qilingan.

Kirish so'zlar : buyrak , glomerulonefrit , SGN, toksin, buyrak biopsiyasi, kreatinin , siydik kislotasi

Mavzuning dolzarbligi:

Buyrak kasalliklari, xususan, surunkali glomerulonefrit global sog'liqni saqlash tizimida jiddiy muammolardan biridir. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, buyrak yetishmovchiligining asosiy sabablari orasida SGN yetakchi o'rinda turadi. Davolashning kech boshlanishi va simptomlarning asta-sekin rivojlanishi kasallikning erta bosqichlarda tashxislanishini murakkablashtiradi. Shuning uchun ushbu mavzuni o'rganish va davolash usullarini takomillashtirish juda muhimdir.

Tadqiqotning maqsadi:

Tadqiqotning asosiy maqsadi surunkali glomerulonefritning rivojlanish sabablarini o'rganish, tashxis qo'yishning samarali usullarini aniqlash va davolashning zamonaviy yondashuvlarini taklif qilishdir. Shu bilan birga, kasallikni erta bosqichda aniqlash orqali asoratlarni kamaytirishga qaratilgan tavsiyalar ishlab chiqish ham maqsad qilib qo'yilgan.

Buyrak kasalliklari organizmning asosiy filtrlovchi tizimi bo'lgan buyraklarning faoliyatini buzadigan patologik holatlardir. Bu kasalliklar orasida surunkali glomerulonefrit keng tarqalgan. Ushbu kasallik glomerulalar (buyrakdagi filtrlovchi tuzilmalar)ning uzoq muddat davomida yallig'lanishi va zararlanishi bilan tavsiflanadi. Surunkali glomerulonefritning sabablarini aniqlash, davolash usullari va oldini olish choralari tibbiyotning dolzarb masalalaridandir.

Buyraklar organizmda asosiy filtrlovchi tizim bo'lib, ular orqali qon tozalanadi va ortiqcha moddalar siydik orqali chiqariladi. Surunkali glomerulonefrit

(SGN) – buyrak glomerularining autoimmun yallig‘lanishi bilan kechadigan surunkali kasallik bo‘lib, o‘z vaqtida aniqlanmasa buyrak yetishmovchiligiga olib kelishi mumkin.

Surunkali glomerulonefritning sabablari:

Surunkali glomerulonefrit autoimmun jarayon natijasida kelib chiqadi. Organizmning immun tizimi o‘zining buyrak glomerulariga qarshi antitanachalar hosil qiladi va bu surunkali yallig‘lanishga olib keladi. Quyidagi omillar kasallikning rivojlanishini keltirib chiqarishi mumkin:

1. Infektsion kasalliklar (masalan, streptokokk infeksiyalari).
2. Autoimmun kasalliklar (masalan, sistemali qizil yuguruk).
3. Allergik reaksiyalar.
4. Genetik moyillik.

Patogenezi (rivojlanish mexanizmi):

Surunkali glomerulonefritda glomerularlarda immun yallig‘lanish jarayoni yuz beradi. Bu qon aylanishining buzilishi, filtratsiyaning pasayishi va toksik moddalarni organizmdan chiqarish jarayonining sekinlashishiga olib keladi. Natijada buyrak yetishmovchiligi rivojlanishi mumkin.

Klinik belgilari:

Surunkali glomerulonefrit uzoq vaqt davomida simptomsiz kechishi mumkin. Ammo kasallikning rivojlanish bosqichida quyidagi belgilar paydo bo‘ladi:

1. Shishlar: Ertalab yuz va ko‘z atrofida, keyinchalik butun tana bo‘ylab.
2. Arterial gipertenziya: Qon bosimining doimiy oshishi.
3. Proteinuriya: Siydikda oqsil miqdorining ko‘payishi.
4. Gematuriya: Siydikda qon aralashmalarining paydo bo‘lishi.
4. Charchoq va umumiy zaiflik: Organizmda toksinlarning to‘planishi natijasida.

Tashxislash usullari:

Surunkali glomerulonefritni aniqlash uchun quyidagi tekshiruvlar o‘tkaziladi:

1. Umumiy siydik tahlili: Proteinuriya va gematuriyani aniqlash.
2. Qon tahlili: Kreatinin va siydik kislota darajasini baholash.
3. Buyrak ultratovush tekshiruvi: Buyraklarning hajmi va tuzilmasini o‘rganish.
4. Buyrak biopsiyasi: To‘qima namunalarini o‘rganish.

Patogenezi:

SGNda glomerulalarda immun komplekslar yig‘ilib, yallig‘lanish jarayonini boshlaydi. Bu jarayon filtratsiyaning pasayishiga, qon aylanishining buzilishiga va toksik moddalar organizmdan chiqmay, to‘planishiga olib keladi. Natijada buyrak funksiyasining bosqichma -bosqich zaiflashuvi kuzatiladi.

Tashxislash usullari:

Kasallikni aniqlash uchun quyidagi tekshiruvlar o‘tkaziladi:

1. Umumiy siydik tahlili: Proteinuriya va gematuriyani aniqlash.
2. Biokimyoviy qon tahlili: Kreatinin, siydik kislota va elektrolitlar darajasi.
3. Buyrak ultratovush tekshiruvi: Buyraklarning tuzilmasi va hajmi o‘rganiladi.
4. Biopsiya: Buyrak to‘qimasining mikroskopik tahlili.

Davolash usullari:

Surunkali glomerulonefritni davolashda quyidagi yo‘nalishlar mavjud:

1. Dori-darmonlar:

Immunosuppressantlar (masalan, prednizolon).

Antigipertenziv vositalar (masalan, ACE inhibitorlari).

Diuretiklar (shishni kamaytirish uchun).

2. Parhez: Tuz va suyuqlik iste‘molini cheklash, oqsil miqdorini nazorat qilish.

3. Hayot tarzi o‘zgarishi: Chekish va alkogolni tashlash, muntazam jismoniy faollik.

4. Dializ yoki transplantatsiya: Buyrak yetishmovchiligi holatlarida.

Profilaktika:

1. Surunkali glomerulonefritni oldini olish uchun:

2. Infeksion kasalliklarni vaqtida davolash.

3. Imkon qadar allergenlardan uzoq turish.

4. Sog‘lom turmush tarzini olib borish.

5. Tibbiy ko‘rikdan muntazam o‘tish.

Xulosa:

Surunkali glomerulonefrit murakkab va uzoq muddatli davolashni talab qiladigan kasallikdir. Uni erta aniqlash va to‘g‘ri davolash orqali kasallik asoratlarining oldini olish mumkin. Tibbiy nazorat va sog‘lom turmush tarzi buyrak salomatligini saqlashda muhim ahamiyatga ega.

Surunkali glomerulonefrit – buyrak salomatligi uchun jiddiy xavf tug‘diruvchi kasallik bo‘lib, o‘z vaqtida tashxislash va davolash orqali kasallik oqibatlarini kamaytirish mumkin. To‘g‘ri davo va sog‘lom turmush tarzini saqlash buyrak funksiyasini uzoq muddat davomida barqaror saqlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шульман, Е. А. "Гломерулонефриты: клинические рекомендации", Москва, 2021.

2. O‘zbekiston Sog‘liqni Saqlash Vazirligi – Tibbiy protokollar to‘plami, 2023.

Buyrak kasalliklari bo‘yicha foydalangan adabiyotlar ro‘yxati quyidagicha bo‘lishi mumkin:

3. Harrison's Principles of Internal Medicine, 20th Edition. – Buyrak kasalliklarining umumiy patogenezi, klinikasi va davolash usullari bo‘yicha yetakchi ilmiy manba.

4. National Kidney Foundation: "Kidney Disease Outcomes Quality Initiative (KDOQI) Guidelines". – Buyrak kasalliklarining klinik tavsiyalari va davolash yondashuvlari.

5. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni Saqlash Vazirligi, "Buyrak yetishmovchiligi va surunkali kasalliklar bo‘yicha klinik tavsiyalar". Toshkent, 2023.

6. Mayo Clinic: "Chronic Glomerulonephritis Overview". – Zamonaviy diagnostika va davolash bo‘yicha dolzarb tavsiyalar.

7. Pathophysiology of Kidney Disease and Hypertension (Johns Hopkins University Press). – Buyrak kasalliklarining asosiy patofiziologik mexanizmlarini o‘rganish bo‘yicha tavsiya etilgan manba.

8. Taniguchi, M. & Kida, Y. (2020). Chronic Kidney Disease: From Pathogenesis to Treatment Strategies. – Zamonaviy tadqiqotlar va davolash usullari haqida to‘liq ma‘lumot.

Research Science and
Innovation House

